

Seminari de Reflexió sobre el present i el futur de les Festes de Barri i de Carrer

El dissabte 5 de juny va tenir lloc el primer Seminari de Reflexió sobre les Festes de Barri i de Carrer. Organitzat per la Federació d'Associacions de Veïns de Mataró, hi van participar representants de la majoria d'AV federades, així com alguns membres de comparses festives de la ciutat i regidors de l'Ajuntament de Mataró. L'activitat es va dur a terme al local de l'AV La Llàntia.

El Seminari el va obrir una ponència del Sr. Jordi Pablo, estudiós de les festes populars i promotor de la Fundació Arxiu Festiu de Catalunya. Per l'interès que aquesta va generar, i perquè pensem que va posar damunt la taula força elements que serveixen per a la reflexió i el debat, hem cregut convenient dedicar la totalitat d'aquest *FAA* a fer un resum de la conferència del Sr. Pablo.

La intervenció la va estructurar en quatre apartats:

1.- Presentació i referències personals. El ponent exposa la idea bàsica que el motiva: el passat festiu forma part del Patrimoni Cultural i en tant que les festes són un element efímer és un deure documentar-ho per tal de no malmetre aquest gran patrimoni que tenim. Va remarcar que darrera tota mena de festes hi sol haver un col·lectiu impulsor (juntes d'entitats...) i que quan es dona una situació de crisi se sol produir un relleu de responsables. Aquests canvis sovint comporten una pèrdua de documentació de la gestió anterior. Això passa per una manca de maduresa cultural en no saber

o no voler reconèixer que allò que s'ha fet ja forma part del nostre patrimoni cultural, ens agradi o no.

2.- Evolució de les Festes. Declara la Transició com a període clau per entendre l'evolució festiva de Catalunya. D'aquest període en remarca l'encert de les festes promogudes per les Associacions de Veïns, en quant no es van limitar a l'àmbit estrictament lúdic, al contrari, les van utilitzar per fer sentir les reivindicacions populars. Aquest període entra en un procés de davallada amb el desmantellament de l'associacionisme provocat per la marxa dels agents més dinàmics cap a partits polítics i les noves responsabilitats institucionals conquerides després de les primeres eleccions.

Anota que un dels errors que es va cometre va ser el de menysprear els envelats, uns espais escènics classistes que podien haver acomplert noves funcions si algú els hi hagués donat una oportunitat. També ressalta l'aparició de

comparses festives en la dècada dels 70, especialment Gegants i Castellers. Amb ànim de polèmica apunta que les cercaviles de Gegants enteses com a catalitzadors de les festes potser són un sistema esgotat. En certa manera en reclama un esforç per repensar-ho. No es poden limitar a

circular, transitar, passejar. Cal infringir a les festes una major dosis de teatralitat. Sobre la imitació de models festius ho

exemplifica amb la proliferació de les cantades d'havaneres a tot arreu. Tot procés generalitzador acaba essent desnaturalitzador. I és partint d'aquesta idea que apunta la necessitat de buscar elements propis, singulars i identificatius de cada festa. També assenyala la necessitat de trencar amb la subordinació a l'anomenada cultura tradicional catalana al voltant de "l'univers Amades". Entén que aquest és un punt de referència però que és absurd reproduir-lo constantment. Apunta la necessitat de recuperar la pròpia història per trobar-hi referències de canvis: esmenta les personalitats d'en Nona, Esteve Albert...

3.- Dicotomia temps - espai: Fa una dura crítica al paper de l'Escola en la recuperació i/o transmissió de les festes del calendari. Des del seu punt de vista l'escola ha creat interferències en el món festiu perquè no ha entès les coordenades temps - espai. Les escoles no han de suplir l'entorn que genera les festes. Hi ha festes que desapareixeran perquè en perdrem les motivacions que les generaven. L'evolució és inevitable. L'únic que podem fer és repensar-les i anar-les adaptant a les noves circumstàncies i recreant-les. La participació de les escoles en el calendari festiu ha de ser mitjançant els seus elements (AMPA's i professorat) en la mesura que aquests s'impliquin en el seu territori. Recomana implicar les escoles en les comissions de festes.

Aborda les dues coordenades de les festes. Pel que fa al "temps", les festes, tot i ser cícliques, es regeixen per uns paràmetres més sofisticats que els estrictament temporals: el Calendari Festiu (regit d'un seguit de referents herència d'un passat i d'una història). En quant al "espai", diu que s'han de concebre les festes des del territori i aquest és tetracefàlic: comarca-ciutat-barri-carrer. Totes les realitats són importants i no s'han de subordinar.

4.- Claus per al debat.

Revisar el passat festiu: no pas per recuperar-lo. S'han de recrear llegendes, repensar personatges i/o espais.

Ritualitzar les reivindicacions: aprofitar les demandes pendents per inserir-les a les festes o crear-ne de noves.

Projecte festiu: no cal que totes les festes tinguin la mateixa estructura. L'elaboració del projecte festiu ha d'anar a càrrec de professionals. El voluntariat és qui l'ha d'executar. No es pot demanar i exigir al voluntariat que repensi la festa. La tasca de voluntari ha d'estar mimada. Qui hi col·labora n'ha de treure alguna compensació satisfactòria.

Transformació de l'espai: aquest és un recurs molt important a l'hora de configurar una festa. A vegades la simple transformació de l'espai ha esdevingut el mateix motiu de la festa.

Relleu generacional: si el jovent no s'implica en la festa aquesta no té futur. Les escoles han centrat la seva funció pedagògica de la festa en els cicles inicials, però quan realment seria important seria fer-ho en els superiors: quan els joves poden intervenir-hi.

Recursos financers: no abandonar la via de les quotes però cal abordar la via del mecenatge i principalment de les grans empreses. La vinculació d'aquestes empreses en el territori ha de ser un paper molt important i la seva articulació és el patrocini. L'Ajuntament ha d'assumir el paper d'impulsar aquest criteri i establir els ponts d'enllaç entre les associacions i les empreses.

Literatura festiva: s'ha de posar molta cura en tota la documentació que es generi: cartells, programa... És convenient recuperar les auques, aprofitar els programes per fer historiografia pròpia, evitar els recursos fàcils (concursos infantils per al cartell), ...

Temps de festa: elaborar el programa amb una temporització: inici, centre i final.

Models de festa: no totes han de respondre a un mateix clixé. Poden haver-hi festes al voltant de la transformació d'un espai (per exemple, al barri de Gràcia), amb motiu d'una passejada (per exemple, les Romeries), o a l'entorn de l'espectacle (però no a simple cop de talonari).

Actors/Espectadors: la gent s'ha de sentir més actor de la festa que no pas espectador.

En el debat entre els assistents varen sorgir moltes idees d'interès, però una de comuna: que aquesta reflexió sobre les Festes de Barri ha de tenir continuïtat.